

VERGİDE GÜNDEM

M. FATİH KÖPRÜ fatih.kopru@tr.ey.com
www.vergidegundem.com

“Melek yatırımcı” olmak ister misiniz?

YASA UYARINCA ŞİRKETLER MELEK YATIRIMCI OLAMIYORLAR. ÇÜNKÜ ZATEN UZUN YILLARDIR YÜRÜRLÜKTE OLAN BİR DÜZENLEME KAPSAMINDA, BAZI ŞİRKETLER MELEK YATIRIMCI UYGULAMASINA BENZER ŞEKİLDE FAALİYETTE BULUNUYORLAR.

Girişimcilerin temel sıkıntısı, doğru finansman kaynağının tespiti ve bu kaynağa ulaşabilmektir. Yeni kurulan bir şirketi düşünelim. Aslında yapmayı planladıkları iş gelecek vaad ediyor. İşin tutacağı ve ileride çok para kazanacaklarına eminler. Ama finansman sorunu nasıl çözülecek, kim bu şirkete borç verecek? Yeni kurulan bu şirketin bankadan kredi alması neredeyse imkansız gibi. Tahvil ihraç ederek veya halka açılarak finansman sağlanması ise kurulma aşamasında olan bir firma açısından teknik olarak zaten mümkün değil. Yani kendi yağında kavrulması ya da farklı alternatifler yaratması gerekiyor.

Bu girişimciler için artık yeni bir olanak söz konusu: “Melek yatırımcı”. Yatırımcının meleği olur mu demeyin. Geçtiğimiz ay sonunda çıkan bir yasa var. 6327 sayılı bu yasa ile bireysel emeklilik sisteminde önemli değişiklikler yapıldı. Bu konuya geçtiğimiz haftalarda yine bu köşemizde değinmiştik. Yasada bunun dışında da çok ilginç düzenlemeler var. En önemlilerinden biri de “melek yatırımcı”, yani yasadaki ifadeyle “bireysel katılım yatırımcısı” ile ilgili düzenleme.

Yapılan düzenlemenin temel amacı, yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimciler için yeni bir finansman kaynağı sağlanması olarak özetlenebilir.

BİREYSEL KATILIM YATIRIMCISI/SERMAYESİ

Yasada;

- Bireysel katılım yatırımcısı, kişisel varlıklarını ve/veya tecrübe ve birikimlerini başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimlere aktaran gerçek kişiler,

- Bireysel katılım sermayesi ise yüksek risk içermesi nedeniyle finansmana erişimde sıkıntı yaşayan başlangıç veya büyüme aşamasındaki girişimler için finansal bir araç, olarak tanımlanıyor.

KİMLER MELEK YATIRIMCI OLABİLİR

Sadece tam mükellef gerçek kişiler bireysel katılım yatırımcısı olabilirler. Yabancıların bireysel katılım yatırımcısı olması mümkün değil. Yeni sistemin işleyişi konusunda düzenlemeler yapılacak ve uygulamayı denetleyecek olan kurum Hazine Müsteşarlığı olarak belirlenmiş. Bu nedenle bireysel katılım yatırımcısı olmak isteyen gerçek kişilerin öncelikle Müsteşarlıktan bir lisans alınması gerekiyor.

Yasa uyarınca şirketler de melek yatırımcı olamıyorlar. Çünkü zaten uzun yıllardır yürürlükte olan bir düzenleme kapsamında, bazı şirketler melek yatırımcı uygulamasına benzer şekilde faaliyette bulunuyorlar. “Girişim Sermayesi Yatırım

Ortaklıkları”. Bu şirketler finansman ihtiyacı olan ve gelecek vaad eden şirketlere borç vermek yerine, onlara ortak oluyorlar ve şirketin bazı kararlarında söz sahibi oluyorlar. Kuruluşları ve faaliyetleri Sermaye Piyasası Kurulunun izni ve denetimine tabi.

SINIRLAMALAR

Bireysel katılım yatırımcıları, iştirak ettikleri kurumun doğrudan veya dolaylı olarak ya da ayrı ayrı veya birlikte hâkim ortağı olamıyorlar. Bireysel katılım yatırımcısı; eşinin, kendisinin veya eşinin altsoyu ve üstsoyu ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımlarının ya da idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan ya da nüfuzu altında bulunan kurumlara iştirak edemezler.

VERGİ AVANTAJI

Bireysel katılım yatırımcılarının (BKY) vergi avantajlarından yararlanabilmeleri için, tam mükellef bir kurumun hisse senetlerini satın alarak, bu şirketin sermayesine iştirak etmiş olmaları gerekiyor. Ancak bu hisseleri almadan önce Hazine Müsteşarlığına başvurarak bireysel katılım yatırımcısı lisansı almış olmaları ve lisans kapsamında ortaklık kurdukları kurumlar tarafından yapılacak faaliyetleri beyan etmeleri de şart.

Yasa 29 Haziran’da yürürlüğe girdiğinden, ancak bu tarihten sonra alınan hisse senetleri dolayısıyla vergi avantajlarından yararlanabilir. Bunun da bir süresi var. 2017 yılının sonuna kadar indirim uygulaması devam edecek.

İndirim uygulaması kapsamında vergisel avantaj ise hisse senetlerinin alış bedelinin yüzde 75’inin, yıllık gelir vergisi beyannamesinde beyan edilen gelirden indirilmesi şeklinde ortaya çıkıyor. Bu indirim hisse senetlerinin alındığı yıla ilişkin beyannamede yapılıyor. Ancak indirim tutarı konusunda da bir üst sınır var. Buna göre

yıllık indirim tutarı 1 milyon lirayı aşamıyor.

İKİ YIL ZORUNLULUĞU

Ayrıca vergi avantajından yararlanan hisse senetlerinin en az iki tam yıl elde tutulma zorunluluğu da unutulmamalı. Hisse senetlerinin bu süreden önce satılması durumunda indirim dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş kabul ediliyor.

Konu belki örnekle daha kolay anlaşılabilir. Mesela Bay (A) Hazine Müsteşarlığı'ndan bireysel katılım yatırımcısı lisansı almış olsun. Bu düzenleme kapsamında (B) A.Ş.'nin 100 bin liralık hisse senedini 3 Ekim 2012'de aldığı kabul edelim. Bu kişinin aynı zamanda 2012 yılında 90 bin liralık (giderler düşüldükten sonra) kira geliri olsun. Mükellefin 2012 yılına ilişkin olarak 2013 Mart ayının 25'ine kadar gelir vergisi beyanamesi vererek, kira geliri üzerinden hesaplanan vergiyi ödemesi gerekiyor. Ancak yeni uygulama kapsamında beyan etmesi gereken gelirden bireysel katılım yatırımcısı olarak iktisap ettiği hisse senetlerinin alış bedelinin yüzde 75'lik kısmını indirebilecek.

Kira geliri	90.000
BKY olarak alınan hisse senetlerinin % 75'i (-)	(75.000)
Gelir vergisi matrahı	15.000
Ödenecek gelir vergisi	2.500

Örnekte de görüleceği üzere Bay (A), elde ettiği 90 bin liralık kira geliri üzerinden vergi ödemek yerine, bireysel katılım yatırımcısı olarak aldığı hisse senetlerinin yüzde 75'lik kısmını kazancından indirerek, sadece 15 bin lira üzerinden vergi ödeyecektir. 2012 yılı tarifesine göre 90 bin liranın vergisi 24 bin 610 TL olduğundan, bu yatırımcının gelir vergisi avantajı 22 bin 110 lira oluyor.

Yatırımcı (A) eğer bu hisse senet-

lerini 3 Ekim 2014 tarihinden önce (iki tam yıl dolmadan) satarsa, 22 bin 110 liralık vergi farkını, aynı tutarda ceza ve aylık yüzde 1,4 oranında hesaplanan gecikme faizi ile birlikte vergi dairesine ödemek zorunda kalacaktır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK ile Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenen araştırma, geliştirme ve yenilikçilik programları kapsamında, projesi son beş yıl içinde desteklenmiş kurumlara iştirak sağlayan bireysel ka-

yılına ilişkin gelir vergisi beyanamesinde indirim olarak dikkate alınabilecekti.

UYGULAMAYI HAZİNE BELİRLEYECEK

Konuya ilişkin temel düzenleyici makam Hazine Müsteşarlığı. Bu yatırımcılar ile girişimcilerin bir araya geldiği bireysel katılım yatırımcısı ağlarının akreditasyonu ve denetimi Hazine tarafından yapılacak. Hazine aynı zamanda bireysel katılım yatırımcılarının sermaye aktardıkları anonim şirketler-

deki iştiraklerinin asgari ve azami tutarları ile oranlarını belirleme konusunda da yetkili. Devlet desteği kapsamına giren sektörleri ve/veya faaliyetleri de Hazine belirleyecek.

Bazı düzenlemelerin de Maliye Bakanlığı ile müştereken yapılması gerekiyor. Buna göre bireysel katılım yatırımcılarının vergi desteklerinden yararlanabilmesi için gerekli usul ve esas-

lar Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından müştereken belirlenecek. Ayrıca iki yıllık süre şartının yerine getirilememesine neden olan mücbir neden hallerinin belirlenmesi konusunda da iki idarenin müştereken düzenleme yapmaları bekleniyor. Yasa 29 Haziran tarihinde yürürlüğe girmiş olmasına rağmen, ilgili hükümlerin hayata geçebilmesi yani uygulanabilmesi için yukarıda belirtilen düzenlemelerin bir an önce yapılması gerekiyor.

Ayrıca bu vergisel avantajların hepsinin gelir vergisi beyanamesi ile beyan edilecek gelir bulunması durumunda geçerli olduğu da unutulmamalı. Bunun dışında örneğin ücretliler, mevduat ve repo geliri elde edenler veya HB, DT gibi menkul kıymetlerden veya borsada hisse senedi işlemlerinden kazanç elde edenler, bu gelirleri için beyanname vermeyeceklerinden, yukarıda saydığımız vergisel avantajların hiç birinden yararlanmaları mümkün olmayacaktır.

İNDİRİM HAKKI DEVRİ

Bazı durumlarda alınan hisse senedinin yüzde 75'lik kısmı (veya yüzde 100'ü) ilgili yıl beyan edilen kazançtan daha fazla olabilir. Bu durumda kazançtan indirilemeyen kısım, izleyen yıllarda beyan edilen kazançlardan da düşülebiliyor. Bunda herhangi bir süre sınırlaması yok. Hatta devreden indirim tutarları yeniden değerlendirilme oranında da artırılabilir.

Yukarıdaki örnekte alınan hisse senedinin bedeli 100 bin lira yerine 200 bin lira olsaydı, mükellefin indirim hakkı bu tutarın yüzde 75'i olan 150 bin lira olacaktı. Bu tutar da beyan edilen 90 bin liralık gelirden fazla olduğundan, mükellef 2012 yılına ilişkin beyanamesinde hiç vergi ödemeyecekti. Ayrıca kalan indirim tutarı da (60 bin lira), açıklanacak yeniden değerlendirme oranında artırılabileceğiyle, 2013

